

„Gazeta“ este de 2 ori; Joi'a si Dumineca, Poia, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tiera estene 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/2 galbini mon, sunatoria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 1

Brasiovu 16/4 Ianuariu

1877.

In caus'a noastră.

Portarea cea pacifica, serioasa si demna a fruntasilor populului nostru si chiaru a acestuia, positione strictu defensiva luata si observata cu rigore de aparatorii lui, este cu totul nesuferita in ochii impilatorilor. Suntu mai bine de ani doispredece, de candu se facura diverse incercari la epoce diverse, spre a seduce pe unele parti a le lui din calea cumpetului. Attentate spre a'lu desbina si a'lu desface in atomi, inca nu au lipsitu nici-odata; dera cele mai periculose tentatiuni au venitu asupra nostra in timpuri precum suntu si aceste, de crisa suprema. Ve mai aduceti aminte de conversatiunea cea memorabile de inainte cu siese ani: „Pe terenulu religiosu suntu nu numai desbinati, ci invrasmasiti cumu se cade; remane ca se fia sfasiati si pe terenulu nationalu-politicu. Inceputu bunu s'a facutu, si continuarea ne costa numai bagatel'a de noue mii florini“.

In acele timpuri, mari rele ni s'au facutu, dera scopulu ferbinte doritu totu nu s'au ajunsu. Se cerea, se mai ceru si astadi argumente, probe (dovedi) autentice, ca acestu poporu nu ar' fi matoru pentru libertate, prin urmare neci pentru drepturi constitutionali si cu atatu mai pucinu pentru cele nationali, ci ca trebuie se i se dea „educatiune“ speciale, prin „mana libera“, adeca prin mana de feru. Nepotendu-se da probele cerute, recursera la arm'a calumniei, care mai alesu de unu anu incocce se manuesce cu perseverantia si cerbicia desperata. In fine inceputa a simula frica de barbaria, de selbat'a, de vendetta romanésca. Spre acestu scopu ei inventara conventicule secrete, conspiratiuni, comploturi, alergaturi la Romani'a si la Rusi'a, in fine tradare de patria. Press'a loru da semnalulu, ca la comanda, ca dupa vreo parola de di, seu cumu se numesce lozinca. Ac'i trebuie se fia unu programu comunu, in sensulu caruia operedia toti. Cu acelu programu in mana, densii au conspiratu de nou asupra romaniloru.

Este si oresi-care methodu in acesta furore, ca-ci abiea inceta unulu, candu si incepe unu alu doilea seu alu diecelea; inse nici-odata ca in anulu acesta ce trecu. Anulu intregu avuramu a face necurmatu cu denuntianti si spioni, in Clusiu, in Blasiu, Alb'a-Iuli'a, Brasiovu, Turd'a, Dev'a, muntii apuseni, Fagarasiu, Budapest'a, apele minerali, Bucuresci, scurtu, preste totu. Diariorulu dela Clusiu li se intentara processe de pressa, dera acesta nu folosi nimicu facia cu cele din Ungari'a. Noi din parte-ne inca amu semnalatu in cursulu verei si pana in dilele trecute cateva infamii de acele; 'si scotu inse capetele ca si hidra si ca Medusa cu peru de sierpi; ei siuiera si sisseie ca si aspidede. Nu vedu nimicu, nu audu nimicu reu din partea romaniloru, cu tote aceste sierpii siuiera, ca si cum s'ar' teme se nu li se sfarme capetele veninose. Unu bunu psihologu, unu ageru cunoscatoriu de omeni ar' sta se jure, ca acesta persecutiune permanenta asupra romaniloru este puru si simplu efectulu muscarei de consciintia, care se simte incarcatu de crime cumplite, de fraticidiu ca alu lui Cain.

Se pare, ca in momentele de facia rolulu denuntiarei ajunse ca se-lu joce si execute cei din stang'a extrema, adeca anti-austriacii, rosii. Aceia, excentrici, precum suntu in tote, asia si facia cu

romanii se lasa a fi portati pe aripele fantasieru. Ei 'si fundata unu nou diariu titulu „Közvélemény“ (Opiniune publica), sub redactiunea deputatulu Bela Lukács din Transilvani'a, apoi indata in nr. de proba din 24 Decembre a. tr. detersa natiunei maghiare ca gratulatiune de Craciunu unele sciri din Transilvani'a, pe care noi le reproducemu in urmatoarele: Dera Transilvani'a suntemu informati despre lucruri forte seriose. Valachii de acolo manifesta ura mare asupra maghiariloru, dera mai multu asupra clasei proprietariloru. Dintre proprietarii, cari locuescu respanditi pe la sate, forte multi se simtu nesiguri intre tieranii romani si s'au mutatu pe la cetati. Mai multi au esitu in Ungari'a. Celu, care cunosce rebeliunea lui Hori'a si evenimentele din a. 1848 cate au decursu in Transilvani'a, va precepe bine, ca clasa proprietariloru maghiari din Ardealu va fi invetiatu minte din sangerosele experimente si ca nu pote se astepte, ca se-lu mai ajunga vreo catastrofa noua. Pote fi, ca amar'a esperienta din trecutu adauga multu, ca pe langa unele simptome, care se arata in presentu, frica proprietariloru maghiari se creasca si mai tare si se 'si faca spaima de fantome (rémképek); de alta parte inse este adeveratu, ca se afla omeni, cari agitedia (turbura, irrita) pe valachii din Ardealu; este adeveratu, ca agitatiunile se manifesta prin diverse amenintari. Acesti agitatori (ezek a bujtogatok) explica armarea Rusiei si a Romaniei in sensulu acela, ca ur'a si antipathia in contra maghiariloru si a ideei de statu maghiaru se o faca si mai intensiva la poporulu romanescu, care nu scie se distinga, si pe care s'au dedatu a-lu agita cu aceea, ca se astepte ajutoriu dela muscali si dela Bucuresci in contra maghiariloru. Situatiunea din Transilvani'a merita cea mai serioasa atentiune; de aceea noi (adeca revolutionarii ungureni) atragemu atentiunea guberniului, ca se privighiadie si se prevedia acuma, pana candu calamitatea nu este asia mare si periculu inca nu este. Privighiare apriga si mesuri energiose luan-du-se acuma, suntemu convinsi, ca voru poté sugruma pericululu in embrione“.

Acesta denuntiatiune perfida a partitei revolutionarie fu innoita in nr. din 1 Ianuariu, apoi reproduca prin unu mare numeru de diaria, dintre care cateva detersa denuntiantiloru tota dreptatea. Numai „Tageblatt“ din Sibiu reflecta, ca ei inca se afla la unu locu cu romanii, in comunicatiune de tote dilele, dera din tote cate spune „Közvélemény“ nu vedu si nu sciu nimicu. Altele din contra, precum este cea armenésca din Clusiu, scrisa unguresce, se lauda catu le id gur'a, ca numai se cutedie valachii a se mai scola vreodata asupra maghiariloru, ca-ci acestia au se-i estermine intr'o singura di! Meei, da ce mai coragiu! „Laudate gura, ca ecca pumnulu“, respunde romanulu la guralivi de acestia.

Dera se lasamu humoristic'a in cestuni atatu de grave, si in acesta situatiune politica a patriei si a nostra, pe care denuntianti si spionii de professiune voiescu a o presenta publiculu europenu ca periculata prin poporulu romanescu, se ne mai intrebamu odata pe noi insine, deca mai merita acei agitatori, ca se ne mai ocupamu de ei, seu se o rumpemu cu densii odata pentru totu-deauna, ca

si cumu nici nu ar' existe. Candu cugeti la scumpulu timpu ce-lu perdemu intru apararea de muscaturile loru, 'ti vine se'i inchini aceluia, cari servescu ei si se nu te mai ocupi in veci de misiile loru; indata inse ce reflectamu la impregiurarea, ca minciunile si calumniile loru suntu citite si gustate cu multa placere in regiunile superiori, nu mai potemu hesita nimicu in decisiunea nostra, si sententi'a lui Gothe ne sta de inainte: Minciunile se repetu neincetatu, de aceea trebuie se repetimu si adeverulu necurmatu. Si cumu nu? candu agentii provocatori plattiti se incerca se provoce repetirea cunoscutulu cantecu romanescu din secululu trecutu in jargonulu ardelenescu: Hori'a bé la fagadau, domni fugu far' de hinteu. Hori'a siede pe butuci, domni fugu far' de papuci etc.

Agitatorii (bujtogatok), ori candu se incaiera de noi, ne plesnescu in facia, ca professamu si astadi totu ideile nostre din anii 1848 si 1863/4. Nimicu mai adeveratu de catu acesta assertiune; nimicu inse mai falsu, decatu acele fantasii, pe care le substitue acei agitatori ideiloru nostre.

In catu pentru relatiunile nostre catra poporale conlocutiune in Transilvani'a, nu mai departe, chiaru in lun'a trecuta, dechiararamu susu si tare, ca noi nu venimu se ne certamu cu ele; noi lup-tamu numai contra demagogiloru, amagitori de popora, tirani mici, cari falsifica institutiuni si legi, se incorda se impedece civilizatiunea cea adeverata, se omore libertatea, se incerca se estermine limb'a nostra nationale, prin urmare pre noi insine. Relative la proprietarii de mosii, chiaru si in vera trecuta amu inviatu cu numele pe cativa magnati, ca se arunce densii la midiolocu auctoritatea si patriotismulu loru, spre a infrunta si infrena pe demagogii agitatori ce semena ura si resbunare intre diversele clase ale locuitoriloru; era mai de curundu le-amu spusu, ca nu se pote altumentrea, trebuie se domine solidaritate intre proprietariulu mare si intre cei mici; ca-ci acei mari, cari se incerca se inghitia pe cei mici (de es. prin processe urbariali), -si taia singuri arborele de sub pitiore.

Scimu si noi, amu si reflectatu alta-data, ca de ani cincidieci incocce nobilimea de cateva-ori fugise dela sate pe la cetati cu familiile loru; dera pe atunci ei scia forte bine pentru ce fugu: era astadi, pentru ce se'i mustre consciintia? De cumva 'i mustra si astadi, romanii suntu de vina? Se temu tare de muscali? Apoi dera pentru ce suferu pe press'a loru, ca se irrite, se intiepe, se musce, se inversiune pe „ursulu dela nordu?“ Forte bine a disu dn. Jos. Zeyk mai deunadi in „Kelet“, ca press'a maghiara se mai afla inca totu numai in etatea copilariei.

Demagogii 'si renegatii se involbura, -si aduna totu restulu coragiului, inpintena pe gubernu, ca se id mesuri terroristiche in contra poporulu romanescu, „se-lu estermine intr'o singura di, cum vre „M. Polgar“, buna-ora cumu s'au incercatu pasialii turcesci in Bulgari'a. Se afle acei poltroni erasi odata pentru totu-deauna, ca poporulu romanescu -si bate jocu de amerintiarile loru, nu duce frica de nici-o mesura terroristica, din contra, tote mesurile terroristiche le id de aceea ce suntu ele in adeveru: documente ale desperatiunei agresoriloru.

2.1340

88

ab

06

